

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gl.).

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XIX.

V Celovcu, 25. oktobra 1900.

Štev. 43.

V a b i l o.

Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem

napravi

v nedeljo dné 28. oktobra 1900

dva shoda

in sicer

ob 1/2 10. uri dopoldne po dopoldanski službi božji

v prostorih župnišča v Grebinjskem Kloštru

ter ob 4. uri popoldne

v gostilni pri Dürnwirtu v Št. Jakobu (občina Št. Peter pri Velikovcu).

Na dnevnem redu je razgovor o bodočih državnoborskih volitvah (poročila g. dež. poslanec Fr. Grafenauer), o gospodarskih in političnih zadevah itd.

Rojaki, Slovenci, zlasti volilci, pridite v obilnem številu na važna shoda! Odbor.

Povejte jim . . !

Liberalizem je zatrobil med svet: Proč tesne okove duha; popolna duševna prostost je naš vzor; vsak posameznik ima naravno pravico razvijati se po svojem ter ohraniti si svoj „individualizem“. Država in cela človeška družba pa je zavezana, ne samo ne ovirati posebnega duševnega razvoja posameznika, ampak dolžna je tudi pomagati mu dejanski, da doseže svoj poklic. — Lep nauk! Mi le še pristavimo: koliko bolj pa imajo omenjeno pravico posamezne družine, koliko bolj družine celega roda — narod sam! Toda ali so se ravnali liberalci, ko so imeli postavodajalno moč v rokah, tudi dejanski po tem? In kako je dandanes? Zá-se so izkoriščali ta nauk, drugim pa . . . Oj! Celo peklo pregreh bi lahko naštel liberalcem na tem mestu! Drugih ljudij, drugih družin, drugih narodov pravice, naravna svojstva, najdražje svetinje

so teptali z nogami in teptajo še dandanes. Vsak Slovenec od meščana v Celovcu — pa do zadnjega kočarja v zakritem planinskem kotu mora to priznati, občutiti. Jezik, edino sredstvo za razvoj omike in prosvete národne, nam vnebovpijoče-krivično ugonobljajo povsod, kjer bi nam moral služiti v duševni blagor. Duševne reveže, neumne pritrjevalce, otrplo in topo maso nas hočejo imeti — če Slovenci ostanemo! Ali niso taki ljudje duševni roparji, „srednjeveški“ nazadnjaki, mračnjaki, ali niso oni morilna slana novodobne prosvete! Zavedni Slovenci, povejte jim to, če pridejo k Vam zdaj v volilnem času, ter Vam hvalisajo svojo modrost, moč, in prosveto. Povejte jim, da od njih nič ne potrebujemo drugega, kot to, da nam dajo nazaj, kar nam po naravnih in božjih postavah pripada. Dokler nam ne odvzamejo surovo naloženih duševnih okov, nemčurskih jarmov, nam nobeni samo zunanji napredek nič ne pomaga! Dajte nam naše šole, in sami se bomo povzdignili. In če vam hinavsko-medeno slikajo blaženo nemščino in „slavna“ liberalska dela, povejte jim: Naša bistra slovenska glava se bo že sama, brez vaših šol, iz lastne moči naučila toliko nemščine, kolikor bo treba; a našega jezika si ne damo izpodrinjati, tudi ne grditi; ljubši je nam kot vsi drugi na svetu! Kaj bi pa vi rekli, ko bi mi vam vsiljevali svoj jezik! Povejte jim, posebno če kaka višja „ekscelenca“ pride k vam, kakor so te dni povedali hrvaški Bunjevači v Marijaterezijanoplu naučnemu ministru Blažiču (Wlassics): „Vaše Ekscelenca! Kar je postava, naj postava ostane: vsaki učenec naj se poučuje v maternem jeziku“. Zapovedovalne postave so obvezne tudi brez prošenj in beračenja. Od Vas Ekscelenca, ki ste poklicani čuvati postave, pričakujemo, da se nam dá naš jezik v ljudskih šolah nazaj!“ —r.

Rana na národnem telesu.

(Nekaj za národno gospodarstvo. *)

VIII. Alkohol v krvi.

Zdravnik dr. Avgustin Smith piše: „Le naša nevednost je pripomogla, da se je žganjepitje tako

*) Glej „Mir“-a številke 1., 2., 8., 12., 16., 23., 27. in 31. t. l.

razširilo; če smo pa spoznali njegove nakane, pred-sodke in izgovore, je treba le junaške volje in nesebičnega potegovanja za pošteno prepričanje, in nima več veljave; proč je z njim!“ Da bi pač tako bilo povsod, to bi bila tudi naša in vsakega poštenjaka najiskrenejša želja, ker cel broj neznosnih ran bi bil zaceljen na sedanjem človeškem telesu. Ali predsodki proti škodljivosti alkohola so res večji, kakor človeška izgovornost in nesebično delovanje. Tudi najjasnejši, neovrgljivi razlogi mnogokrat ne izdajo; ostane vse pri starem, tako se je zajedel alkohol že v našo kri in meso. Pamet, glava pač pritrjuje, a srce, volja ni vedno moška, da bi človek tudi vedno to delal, kar spozna za prav, in vrgel daleč proč od sebe, kar je njemu le v kvar, če se mu je tudi še tako prikupilo, ali če mu na videz še tako ugaja, kar je gotovo strup alkohola.

Predsodki za alkohol ovirajo tudi boj zoper tega sovražnika. Veliko je ljudij, če tudi ne popolnih pijancev, katerim je alkohol, žganje, postal nekaka last, katere se ne smeš dotakniti. Vsaka beseda, da bi bilo žganje škodljivo, je nekako razžaljenje, ter se navadno smatra kot nevoščljivost do njih stanu. Mnogokrat se slišijo od takih ljudij besede: „Tako nimamo kaj dobrega na svetu, pa še žganja nam ne privoščijo!“

Bil sem zadnjič med kmeti. Govor se je sukal o tem in onem. Kar začne nek kmet pripovedovati, da je bral v „Miru“ o žganju ter dejal: „Večkrat se je tam nekdo že kregal na žganje in pravi celo, da bi bil alkohol-„geist“ — strup!“ Mož ni pijanec, ali vse naše dosedanje razprave so njemu le nekak neopravičen kreg. Taka sodba se sliši tudi pri drugih, drugače prav pametnih ljudeh. Alkoholizem je nam res postal grozna bolezen in mnogi se pri tej bolezni obnašajo, kakor abotni bolniki, kateri se bojijo zdravnikovega noža, če-ravno je zoper bolezen edini pripomoček. To pa ne sme ostrašiti zdravnika, ki bolniku hoče pripomoči do zdravja in ostrašiti tudi ne sme onih, kateri delajo za ozdravljenje one strašne rane, katero vsekava ljudstvu žganjepitje. Nespamet se bode morala vendar umakniti solncu resnice. V to svrhu hočemo se še mnogokrat prav krepko čez žganje in alkohol „pokregati“.

Govorili smo, kako vpliva strup alkohola na človeško telo in njegove posamezne dele. O posameznih boleznih, ki sledijo temu strupu, hočemo

PODLISTEK.

Zakonski prepir in sprava.

(Spisal Ožbolt.)

Tam nekje na Koroškem je kraj, ki se ti mora vsled svoje naravne lepote takoj dopasti, in če je pel nekoč Prešeren o Bledu:

„Dežela Kranjska nima lepšega kraja
Kot je z okolico ta, podoba raja.“

bi skoraj rekel, da veljajo te besede tudi temu kraju.

Tam stoji precej visoka gora, Jerberg po imenu, odkoder se ti odpre daleč na okrog prijazen razgled. Na severo-vzhodu vidiš vrbsko jezero, ob katerega obalah je toliko belih letovišč; na jezeru samem pa se ziblje neštevilna množica večjih in manjih ladij. Proti jugu vidiš pod seboj prijazno dolino, obsejano z vasmimi in belimi cerkvami, sredi doline pa se vije bela reka, prišedši iz Tirolskega, kakor srebrn trak med zelenimi travniki in rodovitnim poljem. Na oni strani doline pa se dviga proti nebu velikanska, skalnata stena, ki se vleče daleč proti vzhodu takorekoč kot mogočen zid med dvema deželama. Prebivalci te doline so vrli Slovenci, in če tudi so naravno ločeni od onih onkraj gora, so vsaj v duhu zjedinjeni in če Nemci še tolikanj kričijo, če pride kdo od one strani in deže sem, vse to jih nič ne briga, ampak jim ravno nasprotno vzbuja še le bolj národno zavest.

Gora Jerberg je gosto obraščena. Na njenem vznožju so se naselili mirni Slovenci že od nekdanj. Osemnajst gostačev je naseljenih tukaj in

eden kmet. Ljudstvo si to razlaga na ta način, da je letel zajec okoli Jerberga ter iskaje prenočišča na osemnajstih krajih kopal, a še-le na devetnajstem se je vlegel čez noč. Tam, kjer je samo kopal, nastali so pozneje gostači, tam pa, kjer je spal, naselil se je kmet.

Našel bodeš tukaj zavedne Slovence, ki stojijo trdno in se ne udajo silam nemškutarskih navalov, katerim so izpostavljeni od vseh stranij. Ljudje so pridni in delavni, in četudi marsikaj trpijo, zadovoljni so s svojo usodo in to je tudi njih sreča; kajti dokler človek še nima poželenja po čem boljšem, toliko časa bo tudi z vsem zadovoljen, kar mu previdnost božja nakloni.

Toda, stojmo, ne dalje, kam smo prišli, saj se je hudoval gotovo že marsikateri, ki stanuje pod slavnim Jerbergom, da pisatelj teh vrstic na dolgo in široko razpravlja o kraju, katerega že itak pozna, in da že ne začne enkrat povesti o zakonskem prepiru in spravi, ker je gotovo radoveden, kako bi se moglo zgoditi ravno tukaj kaj takega. Toda oprostite, dragi Jerberžan; pomisli, da do zdaj še ne vedó vsi ljudje za slavnim Jerberg in da je tedaj treba, da se ljudem malo razloži, kakšen je ta kraj in kakšne so splošne razmere.

Izmed vseh osemnajstih gostačev se pravi pri eni hiši pri Kolmanu. Kolman je eden najbližjih sosedov edinega kmeta pod Jerbergom. On je mož visoke postave, širokih pleč in močnih, žilavih rok, da bi se lahko metal z medvedom in lahko je verjeti, da je nesel enkrat dva centa blaga dve uri daleč v goro. Lahko bi se ga ustrašil, misleč, če te prime, je kar po tebi; toda njegov obraz je priljuden, da se ti takoj prikupi. Kakor je

usoda kmetskega ljudstva, moral je Kolman že za mladih let trdo delati; s štirinajstim letom je šel s svojim očetom rudo kopat, ker je bilo doma premalo zaslužka, a za ves svoj trud ni dobil nič denarja na roke in dolgo časa ni vedel, ali je denar iz usnja ali iz papirja. Ko je postal že stareji, služil je kot hlapec, dokler ni prevzel po svojem očetu male domačije, na kateri je začel gospodariti z vso skrbjo.

Toda bil je še sam in sam je moral skrbeti za vse. Zato pa si je hotel zbrati po besedah sv. pisma, ki pravi, da človeku ni dobro samemu biti in po starem slovenskem pregovoru, da mož samo eden hišni vogel podpira, žena pa tri, družico, ki bi mu lajšala življenje, a ki bi tudi z njim vred prenašala vse težave, ki obiščejo človeka. Ker je bil naš Kolman čvrst fant, katerega so se bali vsi drugi fantje daleč na okrog zavoljo moči, in ker je bil priden in imel lepo urejeno, četudi majhno domačijo, dobil je hitro tudi nevesto. Pripeljal jo je v svojo hišo in pridno sta gospodarila celih deset let. Žena je bila marljiva in tako se je jima godilo prav dobro, ne da bi kaj kalilo njunega zakonskega življenja. Prišle so sicer težave, a te sta prenašala voljno, ker medsebojna ljubezen jima je olajšala vse težave; da bi se pa motilo kedaj zakonsko življenje s preprirom, se ni zgodilo celih deset let ne. Ali je že tako. Bodi nebo še tako jasno in če tudi je dolgo lepo, enkrat se vendar zberejo oblaki, solnce zatemni, jame bliskati in grmeti, da je človeka groza. In tako je tudi na obnebu zakonskega življenja. Bodisi, da živita zakonska še tako lepo, da bi si nikdo ne mogel misliti, da bo kedaj drugače, tako se pripeti vendar,

govoriti o posebnem oddelku. Kdor se hoče sam prepričati, da so resnične naše besede, temu nasvetujemo sledeči poskus. Vzemi požirek žganja in drži ga v ustih pet minut; občutil boš skeleče bolečine in usta se ti bodo vnela. Po 10 do 15 minutah se naredijo na jeziku in skranjah mehurčki. Zaveži si oči in naj ti dajo razne pijače, ne bo ti mogoče povedati, kaj so. Med mlekom, kisom (jesehom) in vodo ne boš našel razločka, tako ti je žganje pokvarilo čutilne živce.

Strašno pustoši žganje v krvi. Kri je za človeško zdravje neprecenljive vrednosti. Kar je voda za zemljo, to je kri za telo. Kdor hoče se zdravega ohraniti, mora pred vsem gledati, da si ohrani dobro kri. Ali za kri ni večjega sovražnika od žganja; žganje, alkohol stori vse, kar more pokvariti našo kri in tako slabo vpliva na zdravje in krepkost našega telesa.

Kri se neprenehoma pretaka po telesu. Mnogo se je vedno porablja in treba je, da se porabljena nadomestuje. Kri se dela posebno v organih, ki služijo prebavljanju, in v pljučah; obema je pa alkohol jako škodljiv.

Želodec dovaža krvi novih redilnih sokov, katere zajema iz zavžitih jedil in pijač. Treba je torej, da človek zavziva jedila in pijače, iz katerih se res dela kri. O jedilih ne govorimo, a o pijačah je treba povedati in verovati resnico. Malo je ljudij, kateri bi ne bili mnenja, da je alkohol bodisi v žganju, vinu ali pivu posebno prikladen, delati človeku novo, svežo in zdravo kri. Celo zdravniki so bili tega mnenja. A čeravno se mnogim zdi to resnica, je vendar le prevara in redilne moči alkohol nima nobene. Omenili smo že besed profesorja Nothnagla, kateri pravi: „Smešno je, ako kdo zatrjuje, da črno vino bolj redi, kakor belo, in če bi bil to tudi kak zdravnik.“ To je resnica. Ako tudi dandanes zdravniki n. pr. bolnikom nasvetujejo vina, se zgodi to iz drugih namenov, katerim je vino prikladno, ne pa zaradi njegove redilne moči. Alkohol ima pred vsem lastnost, katera ga izključuje iz vrst jedil; on človeka ne more rediti, ker ga s čisto neznatno izjemo želodec sploh ne more prebaviti. Če jemo mleko, kruh ali druga živila, jih želodec prebavi, to je, raztopi njih snovi in te pridejo v kri in se spremenijo v kri. Tako pa ni z alkoholom. On gre sicer tudi v kri, ali kot tuj del, in se ne spremeni v kri, ker je strup, kri le zastrupi; lastnost, katero je imel v glažu, ohrani tudi še v žilah. V novejšem času so vsi zdravniki tega mnenja, da alkohol in z njim pijača človeškemu truplu ne dovažajo nobenih redilnih močij; človek ne more po pijačah postati krepak, pijače ga ne morejo rediti. To velja posebno o žganju. Edino pivo ima razun alkohola tudi še nekaj redilnih snovij, ali neumnost bi bila, če bi se kdo hotel rediti s pivom, zakaj sam znani dr. Liebig pravi: „Majhen kosce kruha ima v sebi več redilne moči, kakor cel liter piva.“ Grozna nespamet je torej, ako si kmetje ali delavci kupujejo drago žganje ali pivo, da bi se z njim hranili in obnovili svoje pri delu obrabljene telesne moči. Mnogokrat si dobre hrane ne privoščijo, za nepotrebne in le škodljive pijače mora biti pa vedno dosti denarja! Kdo bo nas rešil teh zmot, ko se dostikrat dobrim besedam ne veruje? Večina ljudij, posebno med kmetiskim in delavskim ljudstvom, je zamotana v

mreže grozne zmote, da se rabijo pijače v čisto druge namene, kakor bi se imele porabiti. Naj bi bile človeku za zdravje, za zdravilo, in tu in tam tudi za razvedrilo, a ljudje so iz njih naredili jedila, katera se redno dovažajo truplu in se smatrajo za neobhodno potrebna, s katerimi se muči narava, akoravno se jih brani.

Tako početje se mora prej ali slej grozno maščevati in se tudi maščuje s strašnimi nasledki, katere gledamo na pijanih vsak dan. Zdravnik dr. Bär piše: „Ni ga mnenja, katero bi bilo tako pospešilo pijančevanje in tako pomnožilo vrste privržencev alkohola, kakor je mnenje, da ima alkohol redilno moč, pa tudi ni nevarnejšega prepričanja, in nič ni tako škodovalo sosebno revnejšim stanovom, kakor prepričanje, da bi bil alkohol za telo prikladna redilna snov.“ Na drugem mestu pa piše: „Alkohol ni jedilo v smislu, da bi dal moč za delo, krepkost in zdravje; ravno narobe, on uniči telo in škoduje zdravju.“ To je vendar jasno; takih zdravniških spričeval bi pa lahko navedli še na stotine.

Za prenovljenje krvi so pa poklicane pred vsem tudi pljuča. Ali kakor alkohol v želodcu zapreči prebavljanje, tako dela tudi v krvi ravno pljučam nasproti. Skoz pljuče pride kri v dotiko z zunanjim zrakom in po zraku se obnavlja, kar rabi potegne ná-se, drugo oddá, posebno ogljikovo kislino, ki je hud strup. Sveži zrak je za človeka in žival neobhodno potreben. Alkohol pride neprebavljen v kri in s tem v pljuča. Lastnost alkoholova pa je, da potegne ná-se jako veliko kislino, kateri je pa za kri najbolj potreben, in to mora s časom uničiti pljuče, kri in sploh celo telo. Ob enem pa dela veliko ogljikove kisline in tako je na dva načina telesu in krvi škodljiv. Ob enem spreminja alkohol tudi dele krvi v toľščo, katera se v truplu kopiči, kar pa nikakor ni v zdravje.

Ne naenkrat, ali s časom mora alkohol uničiti najtrdnjše telo. Marsikateri človek je sevé podoben skali, nobena pijača mu na videz ne škoduje; njegovo zdravje je vedno najboljšje. Ali le na videz, ker prej ali slej se mora pri vsakem maščevati strup, kateri se dovaža krvi in pljučam po alkoholu. In mnogo takih, ki so grešili na svoje trdno zdravje in menili, da jim ga pijača ne more vzeti, ležijo zdaj že leta zakopani v zemlji, čeravno bi bili lahko še uživiljali leta in leta svit zlatega solnca. Ali tu velja: Kdor noče verovati resnici in se ne dá prepričati, kako škodljiv je alkohol krvi in pljučam, mora s časom sam trpeti škodo na svojem zdravju in je le prepogostoma tudi sam uzrok prerane smrti. Mnogi na smrtni postelji zdihujejo, ko vidijo, da je prišel prezgodaj večer njih življenja, in tam preklinjajo žganje in pijače, a prepozno je. Dokler bi bilo še pomagati, so se smejali, če jih je kdo svaril, ali so postali na njega celo hudi. Zdaj pa, ko se jim bliža blede smrt, se pa izpolnujejo nad njimi svetopisemske besede „da ni časa več!“

Toraj, vinski in žganjski bratec, poslušaj, če se malo „pokregamo“ na žganje, da se ne boš ti na njega kregal, ko ti ne bo več kaj pomagalo.

Dopisi.

Iz Velikovca. (Nove cerkvene klopi.) Naša starodavna in lepa mestna cerkev je dobila

nov kinč, nove krasne cerkvene klopi. Napravil je klopi mizarski mojster g. Filač iz Slovenjega Gradca. Napravljene so iz štajerskega hrastovega lesa in sicer zelo lepo v gotičnem slogu. Stranice in predno in zadnje pročelje je zelo umetno izrezlano. Vseh 22 novih klopij, ki so po 4 metre dolge in za sedenje jako pripravne, stane ob enem z tlami, ki so iz mecesnovih desk, skupaj 2800 kron, tako da stane jedna klop 126 kron. G. Filač-a, ki je napravil tudi v Šmihelu nad Pliberkom in v Št. Rupertu pri Velikovcu nove klopi v splošno zadovoljnost, vsem cerkvenim predstojništvom najtopleje priporočamo.

Iz Gorenč. (Nova zvonova.) Dovolite da, dasi že malo pozno, popišem redko cerkveno slovesnost, katero smo dné 12 avg. t. l. obhajali pri tukajšnji podružnici sv. Radegunde. Po izredni darežljivosti raznih dobrotnikov, omislili smo si za omenjeno podružnico dva nova zvonova, katera je v našo splošno zadovoljnost vlil znani zvonar Samasa v Ljubljani. Temelj za to lepo misel je položil neki hlapec, ki je za napravo novih zvonov volil svoto 89 kron. Zvonova tehtata, in sicer večji 556 kil, manjši pa 173 kil, staneta pa in sicer zvonova sama 2260 kron, vrh tega pa še novi stolp za zvonova in vse druge pritikline 276 kron, tedaj skupaj 2536 kron. K tej svoti sta dva blagodušna dobrotnika Andrej Zupan in Barbara Kometer sama darovala veliko svoto 800 kron, ostalo pa so dali blagi kmetje naše fare. Za nabiranje darov si je posebno zaslugo stekel naš vrli cerkveni ključar Tomaž Kužnik p. d. Kavšlar. Slava mu, vsem blagim dobrotnikom pa bodi mili Bog plačnik! K slovesnemu blagoslovljenju zvonov prišel je vč. g. dekan Wieser iz Velikovca, asistiral sta mu pa sosedni g. Šmartinski župnik in naš domači gospod, in zbrala se je zelo velika množica ljudstva. Č. g. dekan je imel ginljiv nagovor, v katerem je nam razlagal pomen obredov pri blagoslovljenju zvonov. Potem sta bila zvonova blagoslovljena in brez ovire v zvonik potegujena. Splošno je bilo veselje med ljudstvom, ko smo prvokrat čuli lepo ubrano zvonjenje zvonov. Na to so sledile tri sv. maše in procesija s presv. Rešnjim Telesom. Kakor navadno pri takih prilikah je prišlo tudi k nam mnogo kramarjev, ali o teh ne govorim dalje, saj vsak človek hoče živeti. Omeniti pa moram druge kramarje, ki so prišli čez Gorenčico iz Št. Pavla k nam, pa ne k cerkveni slovesnosti, ampak le v gostilno k Svetuju, kjer so mislili svojo nemškoonacionalno blago med ljudstvo spraviti. Začeli so zabavljati čez Slovence in duhovnike, ali zelo so se opekli. Dasi smo na nemški meji, vendar se zavedamo se svoje slovenske krvi. Krepko so nemškoonacionalne barantače naši vrli slovenski kmetje zavrnil, tako da so jo morali precej popihati.

Iz spodnjega kraja. (Zopet nekaj o našem šolstvu.) Volitveno gibanje in pričetek novega šolskega leta potiskavajo naše šolsko vprašanje zopet na površje. Bog se nas usmili, reši nas znane vnebovpijoče krivice, ki prav po načrtu ugonoblja naš rod! Pa danes nekaj novega. Zavedni Slovenec, ki se mora ukvarjati s poučevanjem naše mladine pod jarmom obstoječih uredb, je — mučenik! Ko človek greš proti šoli s katekizmom v žepu, moraš še-le premišljevat, v katerem jeziku bi pa danes poučeval. Premišljuješ in prevdarjaš in rešitve ne najdeš. Nemški otroci ne razumejo,

če tudi samo enkrat, da pride prepir med moža in ženo, in tedaj nastane strašna nevihta, v kateri včasih tudi udari. In tak slučaj se je pripetil tudi tukaj. Kar se ni zgodilo celih deset let ne, to je prišlo sedaj. Kaj pa je bilo vzrok, bode vsakdo vprašal? Malenkost, a vendar je bila za Kolmana in njegovo ženo tolikega pomena.

Edini kmet pod Jerbergom imel je sina, ki bi imel obhajati po srečno dovršenih bogoslovskih študijah danes prvokrat daritev sv. maše. Od daleč in od blizu privrela je mnogobrojna množica, ker kaj takega je za vse ljudstvo slovesen dan, katerega so se veselili že davno vsi in ki ostane vsem v trajnem spominu. Bil je lep dan — nedelja — ko je na vrhu Jerberga daroval novomašnik prvokrat daritev nove zaveze. Po končanem opravilu zbrali so se povabljeni gostje v hiši novomašnika, kjer so se vsi prav dobro imeli. Med povabljenimi gosti bil je tudi Kolman. Bil je danes prav izvrstne volje, česar tudi on se je veselil, da je doletela taka čast njegov rojstni kraj. Bil je mož sicer vedno pameten, vina in sploh opojnih pijač ni poznal, dà, imel ga je od tistega časa, kar se je oženil, samo še le trikrat pod kapo, a ravno tedaj je bil najbolj kratkočasen in pravil je take šale, da je zabaval celo družbo, česar sicer trezen nikdar ni storil. Ker je bilo veselje občno, hoteli so nekateri, da bi še tudi Kolman katero povedal, kajti mož se je dopadel vsem, ki ga še niso prej poznali, zavoljo njegove orjaške postave in njegovega glasu, ki je donel, kakor bi pobijal po votlem sodu. Napijali so mu od vseh strani, in ker je moža to veselilo, pogledal je že zaraditega globje v kozarec in naravna posledica temu je bila, da je postal mož židane volje.

„Zdaj je pa že naš,“ tako govoreč so si menciali nekateri roke. „Zdaj bomo pa slišali še marsikatero smešno.“ In res, Kolman jih ni varal v njih nadah. Vstopil se je sredi sobe, zravnal svoje orjaško telo, pomencial si roke ter sladko se nasmajaje, kakor bi si bil svest svoje orjaške postave in svoje moči, reče k zbranim gostom: „Zdaj pa le sem, kdor ima kaj korajže.“

Na pogumni poziv Kolmanov, ki je bil seveda le šala, začelo se je vse smejati; kajti že sama postava in njegovo kretanje je dalo temu povod. In če bi ga tako pogledal, ko je stal pred tabo kakor velikan, si se ga moral zares bati. Zatorej je pa marsikateri rekel: „Dà, dragi Kolman, s taboj naj se gre metat medved, mi imamo preahle kosti.“

Seveda je ta zahvala Kolmanu dobro dejala, ki jo je tudi zaslužil, in še bolj pogumen videč, dà ima vse veselje z njim, spravi se nad Štajerce in jih kliče na korajžo. Bilo je namreč med gosti tudi nekaj Štajercev, ki so prišli počastiti svojega prijatelja. Kakor sploh Štajerci iz vinskih krajev, bili so prav veseli in s svojimi izbornimi dovtipi in pesmami so zabavali celo družbo. Med njimi je sedel domači učitelj, rodod tudi Štajerc. Bil je mož bolj majhne postave, a tembolj je šla njegova rast na širjavo. Bil je mož veselega srca, ki je rad prepeval, in danes še posebej, ker je eden nekdanjih njegovih učencev dosegel redko čast, da je daroval prvo sveto mašo in pa tudi zato, ker je zopet enkrat med svojimi rojaki.

„No, vi Štajerci“, zagrmí nad njimi; „le sem, da se malo premikastimo.“ In res, eden Štajercev vstane, da bi se meril z njim, a seve, to le na

videz; kajti ko mu je prišel blizu, je takoj zbežal na vežo, kakor bi se bal Kolmanovih rok. Sevè, dà je Kolman vedel, da se noče z njim tepsti in dà bi se ljudje še bolj smejali, udere jo za njim ter ga vjame na veži in ker je bil ravno velik žakelj blizu, vtakne Štajerca vanj, česar se ta tudi ni branil. „Enega sem že podjal“, pravi zmagonosno Kolman, „zdaj pa še drugi sem, ali imate kaj korajže.“

In res prileti drug Štajerc, a takoj ga zgrabi Kolman in smuk, zopet v drug žakelj z njim. Oba sta ceptala v žakljih in javkala nalašč, Kolman se je pa smejal, in dà bi pokazal, da je res močan, dvigne oba na ramo in zanese ven na prsto in zopet nazaj v prvo nadstropje, kjer jih je zopet izpustil. Burna slava in smeh je sledil temu dejanju. Napivali so mu od vseh strani, dà, oni Štajerc, ki je bil v žaklju, je imel celo neki govor na njega.

„Glej, Kolman“, pravi tedaj eden navzočih, „ko so ti gospodje tako nazdravljali, se jim moraš pa tudi zahvaliti in jim kaj govoriti.“

„Dà, pa kaj“, odvrne Kolman ves v skrbeh, „kaj pa naj govorim, ko nisem tako študiran kakor vi.“

„To nič ne dé“, vzpodbujajo ga; „kar po svojem jo povej, tako po jerberško.“ (Dalje sledi.)

Smešničar.

* **Zasolil mu jo je.** „Najemščina za to poslopje je 3100 kron.“ — „Ali je pa tudi blev poleg?“ — „Čemu?“ — „Za onega osla, ki bi toliko ponudil.“

* **Na pošti.** „Pismo je pretežko, morate dati še eno znamko na-nj.“ — „Ali potlej bo še težje.“

slovenski pa brati ne znajo; gospodje v Celovcu učiteljem pravega znanja vlti nočejo in zato ga učitelji otrokom vlti ne morejo. Proklete uredbe, ki na ta način branijo Bogu v šolo, veri v otroška srca! In v enem in istem razredu dobiš lahko 8 ali 10 različnih katekizmov: mali, srednji, veliki, stari koroški, ljubljanski (tudi mali in veliki) nemški, slovenski itd. . . . vsak ima svojo častno mesto in sicer v različnih izdajah in oblikah; tako da se človeku že skoro dobro zdi, če pri kakem otroku — nobenega ne vidiš. Kam bi zavpil na pomoč? Ali bi se ne mogla vsaj katehetska stran našega šolskega vprašanja rešiti nekje — med zidovjem koroškim. Začnimo morda pri — prehitrem prestavljanju katehetov. — In še nekaj! Če se že ne vpelje za celo deželo obvezni začetek novega šolskega leta na gotovi eni in isti dan, če se že pusti posameznim okrajem pravica, določiti razmeram prikladni začetek šolskega leta, a tako pa naj vendar gledajo poklicane oblasti, da v pravem času priskrbijo učiteljske moči, ter uredé vse potrebno do določenega časa. V Prevaljah na primer se je začelo šolsko leto že 16. oktobra, manjkata pa še dve učiteljske moči, kakor da bi jih ne bilo dovolj. Eden, pravijo, je pri vojaških vajah, drugi pa še čaka — na dekret! To je čudna skrb za „sveto“ šolo, za izobrazbo ljudstva. Brez pravega vzroka se otroci pošiljajo domu. Če pa kak posamezni otrok v času večje potrebe na kmetih izostane par dni, kaznujejo očeta! To se pravi igrati se s šolo ter vznemirjati ljudi!

Iz Žitaveasi. (Trgatev.) Nekdaj so bili na Koroškem na marsikaterih krajih vinogradi, kjer so ljudje pridelovali ono zlahtno kapljico, ki se ji pravi vino. Toda sčasoma so ljudje to opustili, deloma, ker ni obrodilo, deloma pa tudi, ker niso znali prav ravnati s trto. Vinogradi so se ohranili samo še v Žitarivasi, okoli Št. Lipša in Klobasnice, v katerih se prideluje slavnoznani „žitarec“. Zares, to vino je dobilo svetovno ime in da je bilo nekdanje zares dobro, v to je tudi dokaz sledeče. Ko je tam v španjolski deželi slavnega kralja Karola V. že dalj časa v želodcu zavijalo in ščipalo in ni ničesar pomagalo, prišel je nek plemič, ki je bil potoval skoz Koroško in tudi Žitarovas, in pravil, kako dobro vino je tam pil in da je njegov želodec sedaj tak kot riba v vodi, četudi ga je prej večkrat „šravfalo“. Karol takoj pošlje urnega sela v daljno deželo in ta mu je res prinesel zaželjene kapljice, in kralj je vedno od tega vina pil in bil je zdrav. Ali je današnje vino tako dobro, kakor je tedaj bilo, tega jaz ne vem, ali dober tek pa človeku vedno napravi. No, hudomušni ljudje hočejo trditi, da morata dva človeka držati, tretji pa vlivati, da ga četrti piti more. Letos se je trgatev prav dobro obnesla. Sicer ni bilo veliko grozdja, toda dozorelo je. Te dni bila je trgatev, slišal si pok topičev, veselo petje in vriskanje, ko so obirali grozdje. Pridelalo se bo precej vina. Zato bi pa bilo želeli, da bi se tukaj vinoreja podpirala, da bi se ljudje tudi poučevali, kako ravnati s trto. Kajti marsikateri, ki tega ni prav razumel, (in zato trta tudi nič ni rodila,) je zgubil veselje do vinoreje, in kjer je nekdanje cvetela vinska trta, tam se ovija po kolih le flžol. Sicer je bila letos komisija tukaj in je pregledala, ali bi se še kaj dalo napraviti, upajmo da ne bo zastoj, da se vsaj ohrani slavnoznano vino „žitarec“.

Iz Železne Kaple. (Naš rojak med Rusi.) Več naših slovenskih rojakov deluje med Rusi v odličnih službah. Deluje tam tudi g. Božidar Štifter, čitatelj „Mira“ že dobro znan po več podlistkih. Iz pisma, katero je pisal odlični mož tukajšnjemu prijatelju, povzamemo: „Južno od Moskve, stare stolice mogočne Rusije in središča ruskega veličastja in mogočnosti, v Kalugi, stolnem mestu kaluške gubernije, sedim že skoraj celih 25 let. Dne 11. novembra bom praznoval svojo 25 letnico. Tudi sem bil nastavljen za profesorja klasičnega jezikoslovja, ko sem petrograjsko vseučilišče dovršil z odličnim uspehom. Začetkom sem učil v manjših razredih, kakih 15 let pa učim izključno v 7. in 8. razredu latinsko in grško, tu pa tam tudi nemško. V Kalugi sem se oženil s plemenito Rusinjo, imam tri otroke, enega fanta in dvoje deklet. Otroci so letos zvršili srednje šole in sicer vsi z zlatimi medaljami, kar je tukaj največje odlikovanje. Medalje so resnične, ne samo na papirju, vsaka velja 50 rubljev, t. j. okrog 70 avstr. goldinarjev.“ G. Štifter se je porodil v Lučah na Štajerskem ter se šolal najprej na tukajšnji ljudski šoli. — Odličnemu svojemu rojaku, ki uspešno deluje v daljini, pošiljamo tem potom najiskrenejše čestitke za njega 25 letnico, želeči, da ga Bog ohrani še prav mnogo let! Na zdar!

Iz Pliberka. (Bogokletstvo.) Pred kratkem se je peljal eden tukajšnjih gospodov duhovnikov na spoved po cesti, ki vodi iz Pliberka proti Prevaljam. Kinalu se pripelje za vozom neki kolesar in zdrči mimo kakor mimo navadnega voza, ne da bi se bil kaj zmenil za Najsvetejše. Toda to še ni najhujše. Hudobija mu ni dala miru, in

čez nekaj časa stopi raz kolo v stran ceste in počaka voz, vendar ne z namenom, da bi pokleknil in dostojno počastil Najsvetejše; temveč uprt na kolo in s klobukom na glavi gleda zaničljivo mimo se vozečega duhovnika. Kakor hitro je voz zdrčal mimo, tedaj še-le je dobilo to ničvredno človeče pogum in zaupilo za vozom z boječje se tresočim glasom „heil“. Da je bila tu naravnost zlobnost in očitno bogokletstvo, se ne dá tajiti. Iz kakšnega drugega namena naj bi bil malopridnež nalašč počakal duhovnika z Najsvetejšim? Zlobnost potrjuje tudi to, da je pričakoval voz na mestu, kjer se je zdel najbolj varnega, da bi ga ne bil videl nikdo, kakor tudi to, da si pozneje ni upal za duhovnikom, ki je izstopil kakih sto korakov od tam. Ali ne zasluži taka hudobija najstrožje kazni? Sicer pa si dotičnik naj zapomni, da mu bo še kedaj Najsvetejše edina tolažba, katero bo rad iskal, ko ga bo zapustilo vse drugo; le gleda naj, da morebiti ne bo prepozno.

Iz Prevalj. (Najdba.) Tukajšnji posestnik in tovarnar g. Lahonik je izkopal v Mežovi strugi več rimskih mramornatih kamenov. Na enem je izklesana in jako dobro ohranjena ženska podoba, najbrž Venera. Na nekem drugem kamenu pa je neki rimski dostojanstvenik. Toga (obleka) je jako umetno in okusno nabrana, in sploh pričajo ti stari spomeniki o visoki dovršenosti starorimske umetnosti. Le škoda, da nobenega napisu ni. Strokovnjaki menijo, da so to ostanki kakega mavzoleja (grobišča).

Iz zgornjega kraja. (Naša šolska nemščina.) V zadnjem času ste prinesli več dokazov prelepe „uradne“ slovensčine koroške. Dovolite, da Vam danes podam izgled prelepe naše „šolske“ nemščine, ki kaže, kako „temeljito“ se slovenska mladina uči nemško v hvalisanih naših nemških šolah. Evo ga:

Pite Endschuldigen er ijt Kranf N. N., Er hat Paud wetaf unt kopf schmerzen unt ferchelj Gott tauftentmal fir die schue unt pite auch fir die hojen ich — wer midj schon selber Bedanfen baunen.

Pisal je to človek, ki se je izšolal v neki naših nemških šol. Ali ne mora rudečica oblit vsakega, kdor čita take „uspehe“ dolgoletnega pouka na naših šolah, katere mora ljudstvo vzdržavati s težkim denarjem! Ali oni, katerim gre skrb zato, še vedno ne spregledajo, da je sedanja šolska uredba povsem pod nič, da je nesmiselna, ljudstvu naravnost v škodo, ne pa v dobiček! Tak sad, taki uspehi dolgoletnega šolanja pač nikakor niso vredni velikih stroškov, katere šole stanejo. Kdaj se bo obrnilo na bolje?

Iz sv. Višarij. (Letošnje romanje.) Na rožnivenko nedeljo smo končali, kakor navadno, letošnje romanje. Med tem, ko v prvi polovici ni bilo preveč romarjev, se je v drugi polovici obiskovanje naše starodavne božje poti veselo povzdignilo, tako da moremo s konečnim vspehom biti v vsakem obziru popolnoma zadovoljni. Mali Šmaren je nam pripeljal veliko romarjev; njihov število pa je postalo nedeljo navrh ogromno, ker je bilo ta dan gotovo čez tri tisoč romarjev na gori. Izredno visoko je bilo število spovednikov (bilo jih je 8) in pri vsem vstrajnem delovanju ni zadostovalo željam pobožnih romarjev. Ta dva praznika, 8. in 9. septembra, bilo je obhajanih okoli 2600 oseb. Zadnje nedeljo, ljudstvo jo imenuje zahvalno nedeljo, presenetilo nas je zopet veliko število romarjev. Iz raznih vzrokov nismo tega pričakovali in smo duhovsko posadko na gori premalo utrdili. Bilo nas je samo pet spovednikov. Ko smo po neumornem dnevnem in ponočnem spovedanju bili prisiljeni ob 11. uri dopoldne spovednice zapustiti, ker je bila že zadnja sv. maša in je Gospod hišo božjo zapustil, so še cele trume obdajale spovednice. Cenimo zadnje nedeljo število romarjev na 2500 in ono obhajancev na blizu 1000. Vspeh letošnjega romanja, kolikor se pojavlja v številkah, je: sv. maš je bilo darovanih 540; sv. obhajil blizu 22.000; pridig in govorov 65; ptujih gg. duhovnov 126. Za vse hvala Bogu in Materi božji! Po „Slov.“

Novičar.

Na Koroškem.

(Volilno gibanje.) Obrtna zveza iz Pliberka sklicuje na dan 28. oktobra shod v Sinčovas, kjer bodo določevali kandidata za mestno skupino Velikovec-Št. Vid-Volšberg. Izbrati hočejo obrtnika; bodejo-li nacionalci to pripustili, je drugo vprašanje! — Med „bauernbandom“ in nemško ljudsko stranko je prišlo povodom volitev do precejšnjega razpora. Na zaupnem shodu dne 18. t. m. so ta razpor zopet „poravnali“. Pripomogel je h temu sam — baron Rokitansky. Kot kandidata za okraj Celovec-Velikovec imenujejo nasprotniki predsednika kmetijske družbe, g. A. Čare-ta p. d. Paukarja v Št. Jakobu. Mož je kot predsednik c. kr. kmetijske družbe, ki je vendar ustanovljena tudi za Slovence, še vedno pristaš, in če se ne motimo,

tudi odbornik „bauernbunda“. Da ga sedaj postavljajo kandidatom, to naših volilcev nikakor ne sme motiti. Nasprotnik nam je kakor drugi „bauernbundarji“, zato pa: odločno v volilno borbo!

(Vljudnost pri poštah.) Trgovinski minister je izdal ukaz, s katerim naroča uradnikom poštних uradov, da naj željam in upravičenim zahtevam občinstva kolikor le mogoče ter vljudno vstrežejo. S tem, da zastopno in enako rabijo dosedanje naredbe; naj olajšujejo vporabo pošt. — Lep ukaz, če ne bo zopet ostal na papirju! Uradniki naj ustrezajo takoj vsem upravičenim zahtevam. Taka, povsem in nedvomljivo upravičena in postavna zahteva je ona po dvojezičnih tiskovinah! Dobro pa vemo, kako se na mnogih krajih branijo oddajati slovenske pošne tiskovine. Upamo, da bo na podlagi novega ukaza to nemogoče, bralce svoje pa zopet in zopet pozivljamo, da se dosledno poslužujejo le slovenskih poštних tiskovin!

(Duhovske zadeve.) Č. g. Mart. Krejči, župnik na Vratah, je imenovan za župnika v Libelčah; č. g. Janez Obereder, provizor v Št. Jakobu v leški dolini, je postal župnik ravno tam. — Č. g. Val. Limpel ostane kot provizor v Šmarjeti nad Velikovecem, č. g. Franc Meško pa postane provizor v Knezovi. — Nevarno boleha č. g. Vojteh Krejči, župnik v Gorijah. — Župnijo Žitaravas bode po odhodu č. g. župnika J. Stibera-a oskrboval č. g. Franc Mihel, župnik v Št. Lipšu. — Prestavljeni so č. gg.: K. Hraba, provizor v Št. Lipšu, na Visoko Bistrico; Janez Smolej, kaplan v Št. Jakobu v Rožu, v Črno; J. Keuschnig iz Iršena v Trebenj; J. Schader iz Trebnja v Celovcu; V. Reinsperger iz Milštata v Šmartin nad Beljakom; J. Kukačka, kaplan v Črni, v Gorije; J. Schmeditz za kaplana v Škocijan; S. Mikeln, kaplan v Vetrinju, v Šmihel nad Pliberkom; Franc Mažir, kaplan v Šmihelu nad Pliberkom, za provizorja na Vrata, ob enem bo oskrboval tudi Kokovo. — Do 30. nov. je razpisana župnija Weissenstein.

(Osebne novice.) Na graškem vseučilišču je bil dne 15. okt. g. Jos. Maurer iz Podljubelja proglašen za doktorja vsega zdravilstva. — Dne 16. okt. je umrl gosp. L. Walter, bivši posestnik beljaških toplic, star 80 let.

(Dvoboj) je bil dne 19. okt. v Celovcu med nekim častnikom in civilistom. Dvobojevala sta se s sabljama. Civilist je precej ranjen. S tem tedaj je zopet oprana razžaljena „čast“.

(Drobiž.) Razstava sadja v Volšbergu je bila prav zanimiva. Obiskalo jo je nad 2000 oseb. — Deželni šolski svet je razpustil krajni šolski svet v Zagorici, ker se ni brez ugovora udal zahtevam okr. glavarstva v Špitalu gledé zidanja novega šolskega poslopja. — Driska (griža) se je pojavila v Št. Rupertu pri Celovcu. Zbolelo je na tej nalezljivi bolezni že 17 oseb, 13 letna deklica je umrla. — Pri Stozavi, obč. Strajavas je dne 14. okt. vlak povozil 22 letnega kmetijskega sina V. Majer-ja iz Stozave. Imenovani je šel sam pod vlak.

Križem sveta.

(Strašen vihar) ali orkan je razsajal nedavno na nekem otoku, ki spada k državi Teksas. O tem je zadela grozna nesreča mesto Galveston, ki leži na otoku ter šteje 50.000 prebivalcev. Orkan je je do cela porušil in uničil. Nad 3000 ljudij je našlo smrt samo v morju. Doslej so potegnili iz morja 700 trupel; mnogo pa jih je morje odneslo. Od bolnikov, katerih je bilo nad 100 v bolnišnici, rešili so jih samo osem. V pristanu je bilo 7 parnikov in kakih 130 ladij, katere vse je orkan potegnil v morje ter jih uničil. Škoda se ceni nad 40 milijonov dolarjev.

(Zakaj je na Laškem revščina?) Revščina na Laškem pride odtod, ker sta tam samo dve vrsti ljudij: veliki bogatini in veliki siromaki. Veliki bogatini imajo velika posestva, na kterih morajo siromaki delati za nizko plačo. Laški delavec zasluži doma jedva toliko, da sam sebe preredi, na družino pa niti misliti ne more. Zavolj tega grejo Lahi v vse dežele sveta, da bi prerediti sebe in tiste, ki ostanejo doma. — Revščino na Laškem povzroča še to, da so najbolj potrebne reči največ obdačene. Sol je n. pr. „monopol“ vlade, tako da nihče ne sme vzeti iz morja niti škaf vode, ker se vlada boji, da bi se mogla iz te vode napravljati sol. Visoko je obdačeno tudi žito, razne moke in druge potrebne reči.

(Davek od razglednic) je vpeljalo Grško. Vsaka razglednica mora biti kolekovana, sicer je pošta ne odpošlje. Bi bilo tudi drugod posne-manja vredno!

(120.000 gld. za oral sveta.) V okraju Landstrasse na Dunaju je dunajsko mesto kupilo zasebni drevored, obsegajoč 8¼ orala, za javne namene in sicer za jeden milijon gld. Jeden oral torej velja 120.000 gld.

(Vojaške takse) se zanaprej lahko plačujejo tudi pri vseh poštних uradih, ki so zvezani s poštними hranilnicami. V to svrhu se dobijo pri

poštnih uradih posebej pripravljene vplačevalne nakaznice.

(To in ono.) Dunajski Čehi snujejo novo politično društvo, ki bo obsegalo vso Avstrijo. Društvu bode naslov „Slovansko politično društvo za Avstrijo.“ — Električna razstava bo na Dunaju l. 1903. — V zadnjih mesecih so izgnali iz srednjemških rudnikov 128 avstrijskih Čehov in Poljakov kot „nevšečne“. — V okraju Kraso Szönik na Ogerskem so razdelili občinske pašnike. Kmetje so se čutili prikrajšane, se stegli ter tudi napadli orožnike. Orožniki so ustrelili dva kmeta. — V Budapešti je bilo neko noč vlomljeno v blagajno deželnega poštnega urada ter večja svota ukradena. Ker je poslopje vedno od vojaštva straženo, sumilo se je takoj le na vojake, in res so pri preiskavi našli pri vojaki razun 8 kron še ves ukradeni denar. — Na Dunaju se je sešla ministerska seja, da sklepa o napravi novih železnic v Bosni od Sarajeva proti južnovzhodni strani. Železnica bo ozkotirna ter se zidala in zdrževala na stroške deželne uprave.

„Ženi čast in spoštovanje“, pravi pesnik, ker ona skrbi za telesno in ob enem za duševno blaginjo družine. Mož, ki se popolnoma posveti svojem delu in poklicu, se seveda ne more brigati za to, kar pride za njegovo telesno hrano na mizo. Gospodinji je pa tudi težavno, vselej pravo zadeti, in njena odgovornost se pričinja pri jutranji kavi. Vsekako je torej splošno koristno, da se opozarja na sledeče: najizvrstnejša, zdravju koristna in najbolj prijetna okusna kava je splošno priznana bobova kava, namešana s polovico Kathreiner-Kneippove sladne kave. Stotisočera izkušnja priporoča to najboljšo kavino primes zlasti vsaki gospodinji in materi, ako hoče pripravljati res pristno domačo kavo, ki nam nudi poleg zaželjenega prijetnega okusa tudi mnogo redilnih snovi in krepil. Kathreiner-Kneippova sladna kava se dobi povsod, a pristna samo v znanih izvornih zavrtkih.

Slovenskim rodoljubom iz dežele in sosednih slovenskih pokrajin, ki dohajajo po opravkih v Celovec, naznanjamo, da se celovski Slovenci shajajo vsako sredo ob 1/2 8. uri zvečer v gostilnici hotela „pri Sandwirt-u“, kjer imajo odmenjeno svojo „klubovo sobo“, prva vrata pri vходу na desno. — Slovenski gosti so nam vsikdar dobro došli!

Naša gospodarska organizacija.

Št. Jakobska mlekarna v Rožu.

Prvi mesec delovanja je dobila mlekarna 6422 litrov mleka, za katero dobijo udje 642 kron 20 vin. Drugi mesec je bilo 7588 litrov, ki znašajo 758 kron 80 vin.; in tretji mesec 11.385 litrov, ki so dali udom, katerih je sedaj 48, 1138 kron 50 vin. — V prvem mesecu smo skupili za blago 264 kron, in sira je bilo za 400 kron. V drugem mesecu smo skupili 405 kron 55 vin., sira je bilo za 700 kron. V tretjem mesecu smo skupili 321 kron 19 vin., sira pa je za 988 kron. — To so pač zelo lepi uspehi našega delovanja. Številke same najbolj glasno pričajo, kako potrebna je bila mlekarna v našem kraju in koliko dobička prinaša svojim udom. Vsi dvomi, ki so se splošno javljali, so pošli, vsi nasprotni ugovori so morali potihnuti. — Naj bi naše res narodno delo našlo obilo posnemovalcev tudi drugod!

Gospodarske stvari.

Nekoliko pravil o shranjevanju sadja. V kratkem pričnem spravljati sadje v zimske shrambe in zato opozarjamo na sledeča pravila: 1. Skrbno pazi, da odstraniš vsako poškodovano, otisnjeno in črveno sadje. Vsako poškodovano mesto je ognjišče, od katerega se bolezen in gnjiloba širi na vse strani. 2. Zimsko sadje se ima kolikor moč dolgo pustiti na drevju; majhne zmrzline tem jabolkom nič ne škodujejo. 3. Sadje se ima nepokvarjeno in brez otepanja iz drevja pobrati; sadovi na tenkih, roki nedostopnih vejicah se obirajo v vrečo sadnega obirača, ki je pritrjen na dolgem drogu. 4. Ne obiraj nikdar v mokrem vremenu. 5. Obrano sadje se ne sme odrgniti ali obrisati. Skrbljiva priroda je dala vsakemu sadu na površju nežen voščen nadih, ki brani sad pred vnanjimi škodljivimi vplivi; ta nadih pa se z brisanjem uniči. 6. Obrano sadje se pusti nekoliko dni, predno se vloži v zimsko skladišče, ležati v zračnem prostoru, da se osuši in izpari. 7. Zimske shrambe — kleti, čumate, kašče itd. — morajo biti temne in suhe in naj imajo enakomerno toploto, ki naj nikdar ne pade pod ničlo in tudi ne prestopa 8° R. 8. Nadzemeljski prostori so, ako je mogoče izpolniti v njih navedene pogoje, za ohranjanje sadja boljši od kleti. 9. Predmeti, ki kipe ali se kisajo, kakor tudi močni duhovi naj se odstranijo iz sadne shrambe. 10. Ako je le mogoče, naj se postavijo v shrambi stala (štelaže) iz desk, na katere se sadje drugo poleg drugega razloži in sicer se hruške polagajo s pecljem navzgor,

jabolka s pecljem navzdol. 11. Finejšo sadje naj tako poklada, da se sad ne dotika sadu. Odločno najboljša podlaga za sadje je prav od drevesnega oglja ali dobro zdrobljena šota. 12. Bolj navadno sadje, zlasti ono s trdo kožo, se zamore nakladati v 2—3 vrstah v kadi ali sode in posamezne vrste se s polo papirja oddele. Jabolka se hranijo tudi v jamah v zemlji, stene in dno se nasteljejo z orehovim listjem. Tako prezimljena jabolka se izborno obdrže. Morajo se pa, kakor hitro se jama odpre, porabiti, ker se ne obdrže več dolgo.

Da po zimi ne gnije krompir v kleti, je treba odstraniti vse nagnjite gomolje (krompirje), vse klice in vse listje. Vsako nesnago in zemljo je treba odstraniti od krompirja, in samo popolnoma zdrav krompir obdržati in raztresti v nepredelih plasteh po lesah, a lese morajo stati vsaj 30 cm nad zemljo. Dobro je, ako lese ne stoje neposredno ob zidu, da se ga krompir ne dotika, ker je zidovje v kletih navadno vlažno. O lepem vremenu je treba vrata in okna kleti odpreti, da se zrak v kleti spremeni in se le-ta preje osuši. Seveda je treba večkrat krompir pregledovati in vsak nagnjiti sad takoj odstraniti.

Čistost kože pri kravah upliva kakor na zdravje, tako tudi na količino mleka. V slabih stalah, osobito takih, ki imajo slab lesen strop, pada iznad hleva mnogo prašine. Ta prah se zadržava večji del na dlaki in koži krav, kar ni dobro ne zdravo. Zato je treba krave vsaj enkrat na dan česljati ali štrgljati; take krave so ne samo bolj zdrave, ampak tudi veliko bolje molzejo.

Tržne cene.

V Celovcu, dné 18. oktobra 1900.

Ime blaga	na birne		na hektolitru		Prignalo se je
	K	v	K	v	
pšenica . . .	—	—	—	—	— konjev
rž	10	6	12	57	— pitana vola
ječmen	7	60	9	50	8 vprežnih volov
oves	4	38	5	47	2 junca
turšica	7	23	9	4	16 krav
pšeno	14	—	17	50	1 telica
fižol (rdeč) . .	11	20	14	—	— pitanih svinj
krompir	1	60	2	92	— prasec
deteljno seme	—	—	—	—	
ajda	7	46	3	22	

Pitani voli so po — K do — K, vprežni voli po — K do — K, krave po 140 K do 324 K.

Sladko seno je meterski cent po 4 K 60 v do 5 K — v, kisló seno po 2 K 80 v do 4 K 40 v, slama po 3 K 30 v do 4 K 20 v.

Promet je bil slab.

Dobrlavas, dné 15. okt. Prignali so: 4 pitane vole, 18 vprežnih volov, 8 juncev, 70 krav, 5 telic, 420 ovc, 34 svinj. Sejem je bil bolj slabo obiskan. Promet je bil iz istega vzroka in radi slabega vremena slab. Kupci so bili iz Celovca in okolice.

Dražbe.

(Kratice: vl. št. = vložna številka; d. ob. = davčna občina.)

Borovlje. Dnó 29. okt. ob 11. uri, Tesenova kmetija, vl. št. 16., d. ob. Sele-Fara. Cena 3395 kron, najnižja ponudba 2263 kron.

Celovec. Dnó 3. nov. ob 10. uri Simičevo posestvo na Zgornji Buhli, vl. št. 24., d. ob. Replje. Cena 10.512 kron, najnižja ponudba 7561 kron.

— Dnó 6. nov. ob 10. uri, Hrenova bajta v Triblinjah, vl. št. 95., d. ob. Šmartin na Dholici. Cena 3559 kron, najnižja ponudba 2403 kron.

— Dnó 9. nov. ob 10. uri Žojočeva bajta v Porečah, vl. št. 13., d. ob. Poreče ob jezeru. Cena 19.498 kron, najnižja ponudba 13.132 kron.

Beljak. Dnó 7. nov. ob 9. uri kmetija, vl. št. 41., d. ob. Vogunjeplje. Cena 1876 kron, najmanjša ponudba 1269 kron.

Loterijske številke od 20. oktobra 1900.

Linc	35	48	55	20	46
Trst	77	11	78	60	54

NAZNANILA.

Kolarskega učenca

takoj sprejme g. **Jožef Vogrin**, kolarski mojster v Železni Kapli (Koroško).

Neobhodno potrebno za gospodarstvo!

Dr. Rosa balzam

za želodec,

iz lekarne B. FRAGNER-ja v PRAGI,

je že 30 let splošno znano domače zdravilo, katero pospešuje tek, olajšuje prebavo in lahko odvaja. Pri rednem vporabljanju ojačuje prebavne organe in je drži v pravem toku.

Velika steklenica 2 kroni, mala 1 krono.

Ako se prej vpošlje 2.56 K, pošlje se velika steklenica, in za 1.50 K mala steklenica franko na vse postaje avstro-ogerske države.

Pozor! Vsi deli zavoja imajo zraven natisnjeno in zakonito priznano varstveno znamko.

Pražko hišno zdravilo,

iz lekarne B. FRAGNER-ja v PRAGI,

je staro, najprej v Pragi uporabljavano hišno zdravilo, katero vzdržuje rane čiste in jih tudi obvaruje nečistobe ter ublažujoče deluje na vročino ter bolečine.

V škatljah po 70 in 50 v, s pošto 12 v več.

Ako se vpošlje 3.16 K, se pošljejo 1/2 škatljice, za 3.36 K 1/2 škatljice, za 4.60 K 1/2 škatljice, za 4.96 K 1/2 škatljice franko na vse postaje avstro-ogerske države.

Pozor! Vsi deli zavoja imajo zraven stoječo in zakonito priznano varstveno znamko.

Glavna zaloga: *lekarne B. Fragner-ja*, c. in kr. dvornega zalagatelja,

„pri črnem orlu“ v Pragi, Mala strana, št. 333.

Po pošti se razpošilja vsak dan.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natisovanje vizitnic, pisanih zavrtkov itd. po najnižjih cenah.

Jakob Petschounig,

usnjarski trgovec

v Celovcu, na novem trgu št. 4., med gostilno „pri Kleebblatt-u“ in Kopper-jevo prodajalnico.

Kdor hoče dobro, trdno in zoper mokroto stanovitno usnje, naj se obrne k meni, kjer mu bodem povsem s svojo **veliko zalogo vsakovrstnega najboljšega usnja**, kakor tudi pravo rusko irhovino po najnižji ceni postregel. — Prodajam tudi vsakovrstno čevljarstvo orodje. — Izdelujem in prodajam najizvrstnejšo mast za čevlje. — Kupujem vsakovrstne živinske kože za stroj.

Slavno občinstvo uljudno vabim na vsakojaki poskus, da se prepriča o kakovosti robe terjje opozarjam, četudi se je roba splošno podražila, se pri meni dobiva po stari ceni.

Pozor! Pozor!

Podružnica R. A. Smekal v Zagrebu

priporoča od svoje najstarejše, glasovite in najzmožnejše

tovarne za gasilno orodje

sl. gasilnim društvom, občinam in zasebnikom sledeče predmete:

Brizgalnice najnovejše sestave, kakor s patentom proti zmrzlini, s priredbo, da brizgalnica na obe strani jemlje in meče vodo; „univerzalko“, prikladno za male občine, katere se nosijo ali vozijo; parne brizgalnice, vodonoše, sesalke vsake vrste, vozove za polivanje ulic in prevažanje gnojnice itd., cevi iz posebne tkanine najboljše vrste; dalje čelade, pase, sekirice, lestve ter sploh vse za gasilna društva prikladno orodje, trpežno in lepo izdelano. Motor-vozove in priprave za acetilen-luč. Dalje kmetijsko orodje vsake vrste. Gasilna društva, občine in pošteni kmetovalci-gospodarji plačujejo tudi na obroke po dogovoru. Naročila franko na vsak kolodvor.

☛ Cenike pošiljamo brezplačno in poštne prosto. ☛

Podružnica R. A. Smekal v Zagrebu.